

**ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА
АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ
ЗА 2025-2028 г.**

Като отговорен изразител на интересите на реалния производствен сектор, на доставчиците на услуги от общ интерес и на малките и средни предприятия, Асоциацията на индустриалния капитал в България счита, че активната, координирана и добре комуникирана позиция за основните приоритети на бизнеса за подобряване на икономическата среда играе ключова роля за подпомагането на законодателната и изпълнителната власт да запази и укрепи ролята на България в условията на динамични геополитически промени. Насърчаването на предприемачеството и на конкурентоспособността на българската икономика са единственият път за подобряването на жизнения стандарт на българските граждани и всеки от нас трябва да осъзнае и приеме своите отговорности в процеса.

АИКБ, като отчита актуалните за членовете на организацията въпроси и проблеми, ще работи за провеждането на приоритетните политики, описани по-долу.

1. Макроикономическа политика.

1.1. Приемане на България в ОИСР.

1.2. Финансова стабилност и предвидимост чрез придържане към разумна финансова дисциплина и изпълнение на закона за Държавния бюджет:

- АИКБ подкрепя мерки за финансова дисциплина, балансиран бюджет и данъчна стабилност при ниски равнища на данъчните ставки – това са основните фактори за цялостна финансова стабилност, за привличане на инвестиции и за осигуряване на условия за икономически растеж. Предвидимостта и стабилността на данъчната политика в страната са от изключителна важност за изграждане и поддържане на обществено доверие и сигурност;
- АИКБ неизменно остава на позицията, че поддържане на дела на средствата, преразпределяни от държавния бюджет под 40 %, е най-важният стимул за повишаване на ефективността на държавната администрация и има основен антикорупционен ефект и подчертава важността на създаването на среда, насърчаваща ускореното икономическо развитие. Настоява бюджетният дефицит да има антикризисна, подкрепящ важните за страната ни политики и реформи, но не проциклична роля и да е подчинен на целта за бързо влизане в еврозоната;
- АИКБ подкрепя запазването на пропорционални преки данъци от 10 %, както и запазване на размерите на осигурителните вноски за общественоосигурителните фондове и запазване на размера на здравноосигурителните вноски;
- Равностоен диалог в данъчния процес с възможност за арбитраж и споразумение;
- Прозрачност и ефективност в изразходването на финансовите средства чрез паритетно представителство на държавата и на социалните партньори в органите за управление и контрол на съответните публични фондове.

1.3. Ефективен контрол над публичните разходи, както и над дружества с монополно положение на пазара, произтичащо от държавна регулация:

- АИКБ последователно защитава тезата, че само ефективен обществен контрол над публичните разходи е в състояние да преустанови утвърдени корупционни практики, които водят кумулативно до съществено изземване и преразпределяне по несправедлив начин на доходи и

ощетяват възможностите за инвестиции;

- АИКБ подкрепя усилията за засилване и развиване на прилагането на програмното бюджетиране. Добре структурираните програмни бюджети на министерствата и ведомствата са гаранция за ефективност на бюджетните разходи;
- Като организация с членове – водещите публични компании в България, както и като член на европейския социален партньор, представляващ работодателите, предоставящи услуги от общ интерес - SGI Europe, АИКБ винаги категорично е настоявала дружествата с монополно положение да бъдат задължени да разкриват информация по реда на ЗППЦК и приветства приетите законови промени, които гарантират това. Отстоява позицията, че принципите на Националния кодекс за корпоративно управление следва да имат задължителен характер за тези дружества – това води до публичност, проследимост на ценообразуването, прозрачност в разходите на тези дружества, а гражданското общество има лесен достъп до информация, към която оправдано проявява чувствителност. Тази мярка има и дългосрочен стабилизиращ ефект по цялата верига на ценообразуване на услугите и продуктите, които тези дружества предоставят.

2. **Индустриална политика.** Основните насоки при реализирането на индустриалната политика на АИКБ са подчинени на стремеж към формирането на бизнес среда, по-добра от тази на другите европейски държави, с цел създаване на условия за ускорен икономически растеж и включват:

2.1. *Рекалибриране на Европейската зелена сделка, опростяване и намаляване на регулаторните и административни тежести:* ЕС губи 10 % от потенциалния си БВП поради комплексните регулации, утежнявани от допълнително въвежданите на национално равнище изисквания¹. АИКБ се присъединява към искането на водещи европейски икономики като Германия и Франция за регулаторна пауза до 2029 г., както и за незабавни действия за:

- Отлагане за най-малко две години на изискванията за нефинансово отчитане, драстично намаляване и опростяване на докладваните индикатори и тясното им свързване с постигането на целите за климатична неутралност и изключване на отговорността за цялата верига на доставките;
- Опростяване на таксономията и значителни промени на Директивата за дължимата грижа и ориентирането ѝ към компании с над 5 000 заети и над 1.5 млрд. евро продажби в глобален план;
- Опростяване на правилата за държавна помощ, съкращаване на сроковете и повишаване на праговете, въвеждане на опростено отчитане на разходите;
- Опростяване на общата селскостопанска политика.

2.2. *Активен диалог и съвместна работа с държавни и обществени институции при разработването на позиции, свързани с приоритетите в развитието на българската индустрия:*

- Разработване на позиции по текущи икономически мерки с оглед обезпечаване изпълнението на стратегическите приоритети;
- Активизиране и обогатяване дейността на създадения към министъра на икономиката Национален икономически съвет, с оглед реализирането на политики и мерки за насърчаване развитието на производството;
- Изготвяне на съвместни позиции по процедури и реализация на проекти, финансирани с европейски средства, включително Националното споразумение за партньорство и оперативните и национални програми към него, както и Националния план за възстановяване и устойчивост;
- Разработване на планове за действие на отраслово ниво;

¹ Доклад на Марио Драги.

- Активен и конструктивен диалог в рамките на НСТС и органите, изградени на тристранен принцип;
- Активна позиция и работа в Икономическия и социален съвет на Република България;
- Насърчаване разширяването на партньорството между представителните на национално равнище организации на работодателите и правителството чрез подписване на двустранни споразумения по въпросите на бизнес средата и икономическото развитие;
- Активно участие на БРО – членове на АИКБ в отрасловите съвети към министерства, агенции и други държавни ведомства.

2.3. Усъвършенстване на нормативната рамка за свободно развитие на бизнеса и насърчаване на стартирането и извършването на бизнес дейности:

- Изготвяне на позиции с оглед постигането на ефективна държавна администрация;
- Максимално опростяване на административните процедури за бизнеса, намаляване на бюрокрацията и подпомагане на отговорните администрации за ускоряване въвеждането на електронни услуги (електронно правителство), ускоряване на цифровизацията, заедно с оптимизация на бизнес процесите, при гарантиране на киберсигурността на всички процедури и услуги, администрирани от изпълнителната власт;
- Повишаване прозрачността на процедурите за възлагане на обществени поръчки (включване в комисиите по оценка на представители на браншови организации, разширяване кръга на данните, вписвани в регистъра на обществените поръчки като изпълнение на етапи на обществените поръчки и съответните плащания), разкъсване на връзката между възложителя и органа, извършващ класирането. Въвеждане на изискване за провеждане на обществени поръчки за частни дружества, които извършват услуги от общ икономически интерес, когато бюджетът им се формира с повече от 50 на сто публични средства;
- Провеждане на консултации с всички заинтересовани страни при изготвяне на нормативни актове и въвеждане на задължителна предварителна оценка на въздействието им, включително върху бизнес средата;
- Изграждане на интегрирани регистри с цел освобождаване на физическите и юридически лица от задължението да доказват пред администрацията данни от тези системи, намаляване на изискванията за нотариална заверка на подписи;
- Мониторинг на съответствието между таксите по административно регулиране и административните разходи по упражняването им;
- Прилагане на принципа на мълчаливото съгласие по презумпция - принципът на мълчаливото съгласие да се въведе в нормативната уредба като правило за всички случаи, в които изрично не е записано друго;
- В подкрепа на инициативата за по-добро регулиране, регулаторните режими да бъдат прегледани и сведени до минимално изискуемите по европейското законодателство, с такси до размера на съответните разходи и с мълчаливо съгласие навсякъде, където е възможно и да няма усложняване на регулациите от българската държава с норми и документи, които не се изискват от европейското законодателство;
- Оптимизация на щатната численост на държавната администрация с цел поне 15% съкращения - АИКБ вярва, че реформата и съкращаването на държавната администрация може да бъде по-амбициозна, след атестация на административния капацитет и бързото въвеждане на дигитални процеси и услуги.

2.4. Електронно правителство - ускоряване на дейностите за въвеждане на електронно управление, при гарантиране на киберсигурността, за да може държавата да комуникира с бизнеса и гражданите прозрачно, по-ефективно, подобрявайки бизнес средата и намалявайки нивото на корупция.

2.5. Ефективно инвестиране на средства от европейските фондове за развитие на българската икономика:

- Участие в мониторинга по изпълнението на стратегическите документи за програмен период 2028 – 2034 г. на финансиране със средства от европейските фондове, както и инициране на изготвянето на пълен анализ на постигнатото изпълнение, установените проблеми, пропуски и набелязаните мерки за подобрене на процедурните реализации в следващия планов период;
- Участие в разработването и изпълнението на програми и механизми по инструментите на Next Generation EU, Механизма за възстановяване и устойчивост, Споразумението за партньорство и оперативните програми по Кохезионна политика - 2021-2027, Механизма за справедлив преход, REACT-EU, както и останалите мерки и политики на Европейския съюз в т.ч. по миграцията, управлението на границите и сигурността, както и общата селскостопанска политика. АИКБ подкрепя усилията за одобряване на ПВУ и подготвяне на проекти за дълговата част. Подкрепя всички усилия за съкращаване на сроковете между одобряване и получаване на безвъзмездни финансови помощи, както и за опростяване на свързаните с това процедури;
- Разработване на становища и провеждане на активни политики в следните области:
 - Развитие на предприемачеството, основано на научните изследвания, растежа и иновациите – приоритетна подкрепа за мерки, насочени към разработване и внедряване на продуктови и производствени иновации, включително в областта на отбраната и националната сигурност;
 - Повишаване конкурентоспособността на българските предприятия чрез директни мерки за развитие на управленски капацитет, технологична модернизация, продуктова диверсификация;
 - Повишаване на общата ресурсна ефективност на предприятията, в т.ч. енергийна ефективност, оптимизация на човешки ресурси, максимално оползотворяване на материални ресурси и възможностите за рециклиране, приоритизиране на развитие на зелена икономика, в т.ч. внедряване на нови технологични решения;
 - Поощряване на възможностите за коопериране между предприятията, в т.ч. подкрепа на проекти за развитие на клъстерни структури, отраслово интегрирани технологични зони, ресурсно-обособими производствени хъбове, логистични центрове и др.;
- Активно участие в разработването, реализацията и мониторинга по изпълнение на политики и проекти в областта на нисковъглеродната икономика, кръговата икономика и заявения преход към водородна икономика във всички направления – индустрия, енергетика, транспорт, селско стопанство и други;
- Като изразител на интересите на доставчиците на услуги от общ интерес и на нашите съграждани, Асоциацията на индустриалния капитал в България поставя ударение и на осигуряването на финансиране от европейските фондове и от държавния бюджет за ускорено до- и преоборудване на сектора „Водоснабдяване и канализация“ в страната;
- Активно участие при структурирането на работата на Държавната агенция за научни изследвания и иновации и активно сътрудничество при осъществяването на функциите ѝ;
- Приоритизиране на секторни политики с цел фокусиране на финансов ресурс по стратегически отрасли с откритими конкурентни предимства, висока добавена стойност и експортен потенциал;
- Подпомагане на предприемачеството и утвърждаване на индустриална инфраструктура за устойчиво развитие на МСП;
- Поощряване и енергична подкрепа на предприемачи, инвестиращи в модернизация и/или изграждане на производствени мощности и технологични процеси, водещи до трайно подобряване на технологичните възможности за ефективно производство чрез данъчни стимули, преки или непреки финансови субсидии, посочване на добри примери, популяризиране на установени практики, работни визити на място в предприятията и сътрудничество с медии (включително в рамките на кампанията „Да извадим успеха от анонимност“), институционална подкрепа и демонстриране на чувство за национален интерес при държавнически посещения в чужбина, респективно прием на чужди делегации;

- Разработване на адекватни инструменти за насърчаване на растежа на предприятията и съдействие за осигуряване на допълнителен ресурс към съществуващи и нови инструменти – както като грантови възможности, така и с възмезден характер;
- Разработване на мерки за подпомагане на предприемачеството чрез обмен с международни партньорски организации по линия на участие в европейски проекти;
- Участие в разработването на квалификационни критерии при проекти, финансирани по оперативните програми.

2.6. Подобряване на условията за конкурентоспособност:

- Гарантиране на необратимост на реформаторските процеси в енергетиката – пълна либерализация, преодоляване на дефицити и дисбаланси в сектора, изграждане на адекватна енергийна инфраструктура, пълноценна търговска и мрежова свързаност с общия европейски електроенергиен пазар и намаляване на енергийната зависимост. Гарантиране на поносими и ненакърняващи конкурентоспособността цени на ел. енергия и автоматични механизми за компенсиране на отклоненията в тях;
- Ограничаване на разграбването и безстопанствеността в българската енергетика и намаляване цената на електроенергията за промишлеността, в т.ч. намирането на решение на проблемите, които създават дългосрочните договори за изкупуване на електрическа енергия;
- Публично обсъждане на Стратегическите насоки за развитие на българската енергетика на базата на експертни доклади, мощностни баланси, баланси на енергопроизводството, развитието на преносни инфраструктури. Да бъдат отчетени и ефектите върху националния суверенитет, конкурентоспособността на българската икономика и устойчивостта на системи като макроикономическата и демографската среда. Разработване на становища, съгласуване на законодателни и нормативни инициативи, както и активно налагане на позиции при реализацията на ценообразуването в сектор „Електроенергетика”:
 - При отклонение от дългосрочната средна цена на електрическата енергия в ЕС, надвишаващи 50 %, преминаване към кризисен модел за компенсиране за свръхвисоката цена на електроенергията на ВСИЧКИ потребители на свободния пазар - допълнителни преференции за електроинтензивната индустрия в съответствие с европейските политики;
 - Контрол при административно определените ценови компоненти, в частност при определянето на компонента „задължения към обществото”, в т.ч. мониторинг на функционирането на фонда за сигурност на електроенергийната система;
 - Засилване на възможностите и капацитета на специализираните институции като КЗК и КЕВР за действия срещу картели и срещу пазарни манипулации;
 - Контрол над търговските практики на производители на електроенергия, търговци и оператори на разпределителни системи с оглед гарантиране на открити, справедливи пазарни механизми – през платформите на „Българска независима енергийна борса” ЕАД;
- Институционално и организационно укрепване и развитие на създадения Национален център „Икономика на светло“;
- Поощряване на мерки за бързо реализиране на административни и наказателни санкции при нарушения за ограничаване на сивия сектор в икономиката и при корупция;
- Ефективно регулиране на монополните дейности и ефективно прилагане на законовата разпоредба монополните дружества, доставчиците на обществени услуги и държавните предприятия да разкриват информация като публични компании, включително посредством укрепване на регулатора КФН;
- Подпомагане на националните политически ресурси за противопоставяне срещу въвеждане на такива общи европейски политики, включително и данъчна хармонизация в рамките на Европейския съюз и въвеждането на квоти в бордовете на компаниите за жени и/или представители на малцинствени групи, които лишават икономиката на страната от конкурентни предимства;

- Изграждане и утвърждаване на ясни правила и условия за реализация на публично - частното партньорство с оглед разширяването на участието на бизнеса във финансирането и изграждането на обекти на публичната държавна и общинска собственост чрез концесии и други форми на съвместна дейност;
- Участие в разработването на мерки за преодоляване на междуетерната задлъжнялост, включително чрез повишаването на ефективността на съдебната система и на процедурите по несъстоятелност;
- Насочване на национални и международни фондове за финансиране, подпомагащи малките и средни предприятия в сфери, съгласувани със социалните партньори;
- Спешни действия за преодоляване на изключително тежката ситуация в автобусния транспорт – поради драстичното поскъпване на горивата, породено както от въоръжения конфликт, така и от регулациите в сферата на прехода към климатична неутралност.

2.7. Насърчаване на експорта на български стоки и услуги:

- Икономизиране на външната политика, т.е. съобразяване и подчиненост на националния икономически интерес;
- Службите по търговско-икономическите въпроси към съответните задгранични мисии да са изцяло на разположение на българския бизнес, с годишни планове за дейността, атестирани от работодателските организации;
- Разработване и системно изпълнение на програма за информираност на бизнеса за възможностите за успешна реализация на български стоки и услуги на външни за страната ни пазари;
- Насочване на фондове за целево финансиране на малките и средни предприятия в инициативите им за реализация на български стоки и услуги на външни за страната ни пазари;
- Насърчаване прилагането на схеми за гарантиране кредитите на експортно-ориентирани предприятия и експортното застраховане.

2.8. Насърчаване на съвместното проектно участие на български дружества с партньори от страните членки на ЕС

АИКБ отчита значимостта на развитието на модела на Важни Проекти от Общоевропейски Интерес (ВПОИ) – още IPCEI – тези проекти представляват много важен принос за икономическия растеж, заетостта и конкурентоспособността на промишлеността и икономиката на ЕС с оглед на техните положителни вторични последици за вътрешния пазар и европейското общество. Моделът ВПОИ дава възможност за обединяване на знания, експертен опит, финансови ресурси и икономически субекти от целия ЕС, така че да се преодолеят значима пазарна неефективност или съществени системни слабости и обществени предизвикателства, към които не би могло да се подходи по друг начин. Те са предназначени да обединяват публичния и частния сектор за предприемането на широкомащабни проекти, които носят значителни ползи за ЕС и неговите граждани. Отчитайки гореизложеното, АИКБ ще работи по разработване на стратегическите документи, проектните концепции и критерии за изпълнение по следните направления:

- Главни базови технологии – Батерии, Водород и водородни технологии;
- Енергийна стратегия за Европа;
- Политики в областта на климата и енергетиката;
- Енергийна и водна сигурност;
- Въвеждане на т.нар. Smart metering (Net metering), т.е. виртуално съхранение на енергия от ползватели на слънчеви системи с цел покриване на собствените нужди от електроенергия;
- Електроника, трансевропейски транспортни и енергийни мрежи, в т.ч. водещите инициативи като Съюз за иновации, Програма в областта на цифровите технологии за Европа, Европа за ефективно използване на ресурсите и Индустриална политика за ерата на глобализацията;
- Цифровизация на индустрията и бизнеса.

3. *Политика за развитие на капиталовите пазари*

- Програма „Капиталов референдум“ – при разработване на инвестиционни проекти със значим обществен интерес, включително участие в международни дружества, изграждане на енергийни, индустриални мощности, както и инфраструктурни проекти, финансирането да става и чрез набиране на ресурс на организиран капиталов пазар (напр. „Българска фондова борса - София“ АД) посредством емисии на дялови и/или дългови книжа при ограничения за размера на директното държавно финансиране, съобразени с публичния ефект. Така по най-добър и пазарно мотивиран начин ще се отговори еднозначно на евентуални съмнения относно ефективност и целесъобразност на конкретни управленски (в т.ч. политически) решения;
- Осъществяване на приватизационни сделки преимуществено през фондовата борса, в т.ч. миноритарни дялове от държавни дружества като: ДП „Български спортен тотализатор“, „АДИС“ ЕООД, Български енергиен холдинг (БЕХ), АЕЦ „Козлодуй“, НЕК, Булгаргаз, Булгартрансгаз, Електроенергиен системен оператор, „Пристанище Варна“ ЕАД;
- Подпомагане работата на Националната комисия за корпоративно управление като постоянно действащ независим орган, създаден на принципа на публично-частното партньорство за осъществяване на консултации и сътрудничество на национално равнище по въпросите на корпоративното управление;
- Популяризиране на изработения с активното участие на АИКБ Кодекс за корпоративно управление:
 - Действия за подкрепа на приемането и прилагането на Кодекса от членовете на АИКБ и всички публични компании;
 - Развитие на механизми за насърчаване на обмена на добри практики в рамките на Асоциацията;
 - Разработване и представяне на насоки за най-добри практики в специфични области на корпоративното управление
- Утвърждаване на механизми за мониторинг върху прилагането на Кодекса и вменяване на задължение за спазването му на големи държавни предприятия;
- Разработване на препоръки към регулаторните органи за подобряване на корпоративното управление;
- Утвърждаване на система на поощрение на добрите практики и доброволното изпълнение, която да допълни съществуващия чисто санкциониращ механизъм;
- Активно участие в усъвършенстването на законодателството в областта на капиталовите пазари, както и в предварителната задължителна оценка на въздействието на приеманите нормативни актове;
- Активно участие при разработването на въпроси, свързани с регулацията и интеграцията на европейските капиталови пазари, при гарантиране на защитата на интересите на българските публични компании;
- Преразглеждане в посока намаляване на размера на такси и комисиони, събирани от КФН, „БФБ – София“ АД и „Централен депозитар“ АД;
- Облекчено отписване от регистъра на КФН при определени условия/критерии на компании, снети от търговия на БФБ;
- Професионално управление на публични активи (публични фондове, дружества, имоти);
- Преразглеждане на ограниченията за инвестиране на средствата на пенсионните фондове, включително и Сребърния фонд, въвеждане на мултифондове при ДЗПО и въвеждане на минимални лимити за инвестиции в акции, облигации или дялове, издадени от български дружества, търгувани на „БФБ – София“ АД.

4. Политика по насърчаване и подпомагане на инвестициите, научноизследователската и развойна дейност

4.1. Действия за:

- Поставяне на научноизследователската и развойната дейност като основен приоритет пред България чрез:
 - Насърчаване на приложните научни изследвания;
 - Подкрепа за стимулиране на НИРД и иновациите в предприятията;
 - Инвестиции в иновационната и развойната инфраструктура.
- Стимулиране на инвестиционния процес чрез система от данъчни и структурни мерки;
- Активно участие в работата на национални иновационни инициативи, в т.ч. Национален съвет по иновации, консултативни работни групи и др.;
- Инвестициите в хидромелиорации, предвидени в Националния план за възстановяване и устойчивост, да се извършват след подбор на конкурентни проекти, основани на капиталови инвестиции в конкретен обект - собственост на „Напоителни системи“ ЕАД, план за управление на обектите и дейностите, свързани с експлоатацията и поддръжката, и при ясни правила за публичен контрол на разходваните средства;
- Участие в работата на основната научна организация в България – БАН, вкл. в Консултативните съвети и в частност – отделните институти и лаборатории;
- Подкрепа за научноизследователски проекти с приложна насоченост в приоритетните области, за проекти в по-изостаналите региони на България (например Северозападния) и насърчаване на интеграцията на научните изследвания и производството;
- Подкрепа за стартирането на иновационни предприятия чрез активни политики за насърчаване развитието на рисковото инвестиране в страната. За целта да се използват както мерките, предвидени в новите оперативни програми, така и създаването на национални финансови схеми за съфинансиране на публично-частни фондове за рисково инвестиране и подкрепа на частни венчърни фондове;
- Изграждане на качествена научна инфраструктура с цел успешно усвояване на планираните внушителни средства, вкл. чрез преразглеждане на статута и функционирането на Фонда за научни изследвания;
- Дейността на Националния иновационен фонд да бъде изцяло подчинена на изисквания към приложността на финансираните разработки;
- Съдействие на членовете на АИКБ в разработването на проекти, финансирани по направление „Иновации и иновационни системи“.

4.2. Насочване на публични средства за поетапно възстановяване на съоръженията и системите от Държавния хидромелиоративен фонд:

- Предприемане на активни действия за насърчаване, подпомагане и оздравяване на дейността на Сдруженията за напояване и дружествата, чиито едноличен собственик на капитала е държавата - „Напоителни системи“ ЕАД, „Земинвест“ ЕАД и „Агроводинвест“ ЕАД, натоварени с отговорностите по стопанисване и управление на държавните съоръжения и системи;
- Гарантирано и реално завръщане на държавата в изпълнението на своите задължения по предоставяне на услугите от общ икономически интерес – напояване и отводняване, чрез извършване на инвестиционни дейности по възстановяване, рехабилитация, модернизация и добро стопанисване на публичните хидромелиоративни системи и съоръжения;
- Инвестициите в хидромелиорации, предвидени в Националния план за възстановяване и устойчивост, да се извършват след подбор на конкурентни проекти, основани на капиталови инвестиции в конкретен обект - собственост на „Напоителни системи“ ЕАД, план за управление на обектите и дейностите, свързани с експлоатацията и поддръжката, и при ясни правила за публичен контрол на разходваните средства;

- Пряко участие на представителните на национално равнище организации на работодателите, научната общност и заинтересованите водоползватели в подбора, изготвянето и осъществяването на инвестиционните проекти в Държавния хидромелиоративен фонд.

5. Политика по човешките ресурси

България по демографски причини губи всяка година около 50 хил. души на пазара на труда. Трябва да се облекчат и опростят процедурите за трудова имиграция в съответствие с добрите европейски практики, разбира се, с приоритет, но не само, на граждани с български произход и завършили в България, а според потребностите на икономиката. Необходимо е и повишаване или премахване на квотата за броя на работници от трети страни в едно предприятие.

5.1. Образование и квалификация:

- Повишаване на квалификацията на вече съществуващия персонал, както и на новоприетите работници и служители;
- Насочване на публичен ресурс за ПОО към предприятията, вместо към ЦПО, несвързани с работодателски организации, предприятия и училища;
- Мониторинг на механизма за съгласуване на план-приема и предметните области на образование за системата на висшето образование:
 - Осигуряване на условия за функциониране на достъпна и адаптивна към пазара на труда система на професионално образование и обучение чрез развитие на дуалната форма на обучение, насърчаване обучението по технически специалности в системите на средното и висше образование чрез въвеждане на защитени специалности и такива с очакван недостиг на пазара на труда, въвеждане на по-високи коефициенти за издръжката на студентите по технически специалности и на възможности за изцяло безплатно висше обучение по търсени от работодателите специалности, по-голямо обвързване на разработването на държавния план-прием в сферата на професионалното и висше образование с нуждите на пазара на труда;
 - Отстояване на позиция за намаляване броя на приеманите за обучение студенти по професии и специалности, за които има ограничено търсене на пазара на труда и приоритетно насърчаване на приема по професии, необходими на фирмите;
 - Насърчаване и разширяване на връзката между браншови камари, сдружения и фирми с висши технически училища, както и с институции за професионално образование и обучение, за пилотно въвеждане на дуално обучение на обучаеми по най-важните за предприятията специалности;
 - Структуриране на надеждни гаранции за ангажимент за постъпване за определен период на работа в българската икономика на ученици и студенти, които завършват образованието си с финансиране от държавния бюджет (например – за период от 5 години);
- Намаляване на срока на бакалавърските програми, за които това е възможно, до 3 години;
- Активно развиване на модела за партньорство „професионална гимназия-предприятие” съгласно утвърдени практики от Германия, Австрия, Швейцария, включително оценка на реализираните пилотни проекти и разширяване на успешните практики;
- Актуализация на учебните програми с активно участие на представители на утвърдени предприятия, водещи в своята област, вкл. консултиране на преподаватели, въвеждане на позицията „ментор” или „наставник” от работещите в реалния сектор, привличане на представители на предприятия в процеса на обучение – както в професионалните училища, така и във висшите технически университети;
- Разработване на програми по аналогия на съществуващата схема „Ново начало – от образование към заетост” на АЗ и ЕСФ, като може да се разшири обхватът на финансиращи партньори – съществува интерес от страна на бизнеса и самостоятелно да финансира такива инициативи;

- Въвеждане на задължителни стажове в летните месеци за младежи на възраст 14–16 г. за дейности, определени от държавата, с цел изграждане на трудови навици;
- Въвеждане на задължителна матура по математика, индивидуални стимули за изграждане на STEM знания и умения по аналогия с добри практики от миналото по примера на ТНТМ;
- Оценяване и финансиране на учебните заведения според реализацията на подготвените от тях кадри на пазара на труда;
- Осигуряване на квалифицирани кадри в тясно съответствие с потребностите на бизнеса;
- Разработването на стратегии за развитие на взаимодействието между бизнеса и професионалното обучение на лица за лица, навършили 16 години;
- Разработване на механизми за развитието на умения, свързани с бъдещите професии;
- Поощряване на интердисциплинарното образование;
- Ангажиране на кметовете на общини, ръководителите на основните фирми, даващи облика на индустрията в общините, директорите на средните училища, на бюрата по труда и регионалните инспекторати по образование за привеждане на приема по професии и специалности в съответствие с потребностите на пазара на труда, в т.ч.:
 - ограничаване на държавния план-прием на ученици по специалности, за които няма търсене на пазара на труда;
 - оптимизиране на мрежата от професионални гимназии в общините;
 - изготвяне на предложения за най-важните за развитието на бизнеса в общините професии, които да бъдат включвани в списък на защитените професии.

5.2. Заетост, доходи, осигуряване и трудово законодателство:

- Постигане на максимална гъвкавост по отношение работно време, осигурителен стаж, отпуски. Ефективно администриране на електронното трудово досие и въвеждане на възможност за отразяване на сезонната заетост;
- Активно и ангажирано участие в работата на Националния съвет за тристранно сътрудничество по отношение на внесени за обсъждане трудовоправни актове;
- Реформа на системата на службите по трудова медицина в страната;
- Реформиране на медицинската и трудовата експертиза;
- Пълноценна здравна реформа – с посочени източници на финансиране, програмни бюджети, крайни и междинни цели, срокове и отговорности;
- Поетапно елиминиране на задължението на работодателя да изплаща първите два дни от болничните на работника;
- Ефективен пазар и конкуренция вместо замразяване на цени на лекарства или субсидиране на цени;
- Работа за постигане на оптимален баланс между равнищата на минималното възнаграждение за труд и на социалните помощи, включително разглеждане на възможности за корекция в методологията за изплащане на обезщетения при безработица с цел стимулиране включването в заетост;
- Политиката в областта на доходите, основана на трипартитно договорени цели, параметри и механизми, следва да е пряко отражение на икономическите резултати и повишената номинална производителност на труда върху заплащането, чрез ежегодно договаряне между работодател и синдикати:
 - Премахването на МОД. Изследванията на АИКБ показват недвусмислено, че минималните осигурителни доходи/прагове (МОД) вече са изиграли ролята си и практиката около тях отразява предимно негативно на икономиката и политиката по заетостта;
 - Премахване на административното определяне на МРЗ и въвеждане на пряко договаряне на МРЗ по браншове или икономически дейности между синдикати и работодатели, отчитайки и регионални специфики. Механизъм за обективно, а не административно определяне на

минималната работна заплата;

- Премахване на допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит (т.нар. „класове“);
- Проучване на подходи, принципи и нови форми на въздействие за определяне на трудовите възнаграждения, успешно прилагани в други страни;
- Стимулиране на доброволното договаряне на браншово ниво на мерки за ограничаване или преодоляване на нелегалната конкуренция;
- Фокусиране на социалното подпомагане върху наистина социално слабите – това са хора едновременно с ниски доходи и безимотни – това отговаря както на принципа за справедливост, така и на концепцията за ефективно управление на оскъден финансов ресурс – мисли първо за малките и слабите;
- По-ефективно разходване на социалните фондове чрез ограничаване на ранното пенсиониране, преразглеждане на категоризацията и обхвата на категорийни стимули в държавната сфера, в частност – военни, служители към МВР и други специализирани силови ведомства и категорично прекратяване на злоупотребите с инвалидни пенсии и болнични;
- Прекратяване на резките и несъгласувани действия при провеждане на пенсионната реформа и продължаването ѝ в дух на консенсус със социалните партньори за осигуряване на реално действаща и ефективна тристълбова пенсионна система. Бъдещи промени в начина на формиране на пенсиите да бъдат съобразени с индивидуалния принос към пенсионноосигурителната система.

5.3. Достъп на чуждестранни кадри до пазара на труда

5.3.1. Насърчаване на инвестиционната имиграция. Насърчаване на инвестиционната миграция чрез приетите в ЕС правила и осигуряване реален контрол на направените инвестиции чрез Агенцията за инвестиции. За организиране на предложенията за инвестиционна миграция, които се внасят, да се лицензират утвърдени фирми, които притежават опит и атестации за подобна дейност.

5.3.2. Улесняване на достъпа до българския пазар на труда на чуждестранни кадри. Да се подготвят предложения по вноса на работна ръка за фирмите в България като:

- се промени Закона за трудова миграция и трудова мобилност (ЗТМТМ) и условията за издаване на Единно разрешение за пребиваване и работа (ЕРПР) като се намали броя на изискваните документи и ограниченията за броя на заетите лица и се даде право на работодателя и местното управление (кмет, областен управител), да издават разрешението за работа и последващо утвърждаване от другите държавни органи. По този начин ще се намали значително срока от заявяване до реално започване на работа. Тази практика е възприета като целесъобразна в редица страни от ЕС.
- Да се предвидят съответните промени както в ЗТМТМ и Закона за чужденците в Р. България (ЗЧРБ), които да облекчат възможността за привличане на работна ръка от чужбина, както и премахване ограниченията за броя на тази работна ръка за МСП.
- ЕРПР да бъде опростено и да се премахнат различните изисквания за начина на приемане на документи, в т.ч. приемане на документи по електронен път от оторизирана организация в чужбина.

5.4. Политика в областта на културата. Насърчаване на развитието на културата посредством целеви инвестиции и подкрепа, развитие на детския потенциал и творчество, интегриране на образованието и културата, насърчаване на книгоиздаването и книгоразпространението.

6. Международна политика

6.1. Пренареждане: как да правим бизнес при променящия се световен ред. Активна работа за подкрепа на членовете на АИКБ за адаптиране към условията на преход към нов световен ред, ускорен в резултат на военния конфликт в Украйна.

- 6.2. Работа в рамките на членството в MOT/MOP.
- 6.3. Работа в рамките на участие в организации в ЕС:
- 6.4. Активно участие във всички фази на процеса на присъединяване на България в ОИСР.
Активизиране на сътрудничеството с BIAC (Business at OECD).
- 6.5. Задълбочаване на сътрудничеството с UNIDO.
- 6.6. Привличане за членство, разширяване на сътрудничеството и активно взаимодействие с билатерални камари за развитие на бизнес отношенията и обмяна на опит със съответните страни.